

Naslov originala:
Holly Black
The Queen of Nothing

Copyright © 2019 by Holly Black
Illustrations by Kathleen Jennings
Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2022

ZA IZDAVAČA:
Marko Sabovljević

UREDNIK:
Marina Sabovljević

PREVOD:
Miroslav Bašić Palković

LEKTURA I KOREKTURA:
Maja Banjac Kesić

DIZAJN KORICE:
Siniša Subotić

ŠTAMPA:
Alpha print, Zemun

TIRAŽ:
1000

IZDAVAČ:
Publik praktikum
Dobrovoljačka 10/I, Zemun
office@publikpraktikum.rs
011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA:
2022

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

HOLI BLEK

KRALJICA NIČEĚA

*Za Li Bardugo,
koja mi nikada ne dopušta da se izvučem.*

Krivi gaj

Palata

Vilindom

Mlečna šuma

INZMIRA

Jezero maski

Madokova
tvrđava

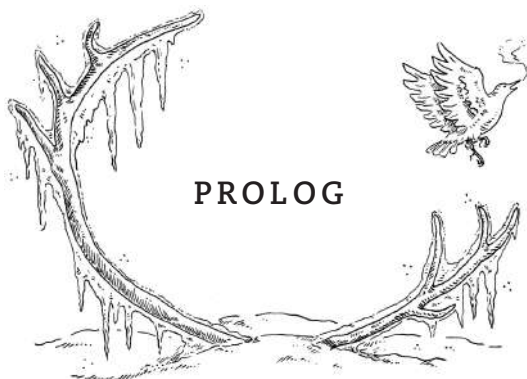

Knjiga prva

*I kći Zemlje nevesta vilin-kralja
postade,
a čedo njeno sigurno ostade,
kršteno krstom i vodicom svetom,
pred svakojačom vilinskom kletvom.
Jer šta ako bi se zlo neko zbilo?!
Daleko bilo! Daleko bilo!*

Edmund Klarens Stedman
„Vilin-pesma”

Kraljevski astrolog Bafen škiljio je u mapu zvezda, jedva se obuzdajući da ne ustukne, kada mu se učinilo da će najmlađeg princa Vilindoma ispustiti iz ruku pravo na njegovu kraljevsku glavicu.

Nedelju dana nakon rođenja, princa Kardana je napokon trebalo da predstave vrhovnom kralju. Prethodnih pet nasljednika primio je odmah, još kmezave i rumene, tek pridošle na ovaj svet, ali je gospa Aša zabranila vrhovnom kralju posete dok se, po svojoj prilici, valjano ne oporavi od porođaja.

Novorođenče, mršavo i smežurano, zurilo je u Eldreda crnim okicama. Vrtelo je repićem toliko žestoko da mu se čebence zamalo rastvorilo. A ni gospa Aša očito ni sama nije znala kako da ga drži. Držala ga je, štaviše, kao da se nada da će neko što pre preuzeti taj teret iz njenih ruku.

„Recite nam njegovu budućnost”, podstaknuo je vrhovni kralj. Svega se nekoliko vila okupilo da posvedoči predstavljanju novog princa – smrtnik Val Moren, koji je bio i dvorski pesnik i upravnik dvora, i dva člana dvorskog saveta: Randalin, ministar ključeva, i Bafen. Reči vrhovnog kralja stoga odjeknuše pustom dvoranom.

Bafen se pokolebao, ali mu nije preostalo ništa drugo nego da odgovori. Eldred je već bio blagosloven sa petoro dece pre princa Kardana, što beše zapanjujuć dar među

vilama, koje su zbog razređene krvi retko rađale. Zvezde su za svakog malog princa i princezu otkrile zacrtana dostignuća u pisanju poezije i pevanju, u politici, smernosti, pa čak i poročnosti. Ali ovo što je sada video među zvezdama bilo je nešto sasvim drugačije. „Princ Kardan će biti vaše poslednje dete”, rekao je kraljevski astrolog. „Doneće raspad kruni i uništenje prestola.”

Gospa Aša je oštro uzdahnula. Prvi put je zaštitnički privila dete uz sebe. A ono joj se uzvrpoljilo u rukama. „Pitam se ko li je to uticao na vaše tumačenje znamenja. Možda je princeza Elovajna umešala svoje prste u to. Ili princ Dain.”

Možda bi i bilo bolje da ga ispusti, pomislio je Bafen zlu-rado.

Vrhovni kralj Eldred se pogladio po bradi. „Zar ne možemo ništa učiniti da to sprečimo?”

To što su zvezde pružale Bafenu toliko mnogo zagonetki i toliko malo odgovora nekad je bio blagoslov, a nekad i ne. Često je žalio što ne može sve jasnije da vidi, ali ne i ovog puta. Pognuo je glavu kako ne bi morao da uzvрати pogled vrhovnom kralju. „Jedino iz krvi njegove prolivene može slavni vladar nići, ali ne pre nego što se obistini ono što sam vam rekao da će se zbiti.”

Eldred se okrenuo prema gospi Aši i njenom detetu, vesnicima loše sreće. Novorođenče je bilo tiho kao kamen, niti je plakalo niti je gukalo, ali i dalje je mrdalo repom.

„Vodi dete odavde”, rekao je vrhovni kralj. „Odgajaćeš ga kako budeš smatrala za shodno.”

Gospa Aša nije ustuknula. „Odgajaću ga onako kako pristaje njegovom položaju. On je, na kraju krajeva, princ, i vaš sin.”

U njenom glasu bilo je određene krutosti, te se Bafen neprijatno prisetio da neka proročanstva ispune sama dela preduzeta da ih spreče.

Nekoliko trenutaka svi su samo ćutke stajali. A onda je Eldred klimnuo glavom Valu Morenu, koji je sišao sa

podijuma i vratio se noseći neku tanku drvenu kutiju s poklopcem ukrašenim šarom u obliku korenja.

„Dar”, reče vrhovni kralj, „kao priznanje za tvoj doprinos lozi Zelenovresih.”

Val Moren je otvorio kutiju otkrivajući izuzetnu ogrlicu od krupnih smaragda. Eldred ih je uzeo i spustio gospi Aši preko glave. Taknuo ju je nadlanicom po obrazu.

„Vaša je velikodušnost ogromna, gospodaru”, rekla je, donekle umirena. Novorođenče je uhvatilo jedan kamen ručicom, zureći u oca prodornim okicama.

„Idi sada da se odmoriš”, reče Eldred, nešto mekšim glasom. I ona je ovoga puta popustila.

Gospa Aša je otišla visoko podignute glave, još čvršće stežući dete. Bafen je u tom trenu prepoznao tračak nekog predskazanja koje nije imalo nikakve veze sa zvezdama.

Vrhovni kralj nakon toga više nije posećivao gospu Ašu, niti ju je zvao k sebi. Možda je trebalo da zanemari sopstveno nezadovoljstvo i posveti se vaspitavanju svog sina. Ali gledati u princa Kardana bilo je isto što i gledati u neizvesnu budućnost, pa je ipak sve to izbegao.

Gospa Aša, kao majka jednog princa, postala je veoma tražena na dvoru, ako već ne i kod vrhovnog kralja. Sklona hirovitosti i površnosti, želela je da se vrati veselom životu pripadnice dvora. Nije mogla da prisustvuje balovima vučući odojče sa sobom, pa je pronašla neku mačku koja je rodila mrtve mačiće da mu posluži kao dojilja.

To je potrajalo sve dok princ Kardan nije propузao. Mačka je dotad već bila trudna sa novim mladuncima, a on je počeo da je vuče za rep. Zato ga je i ona napustila, pobegavši u štalu.

I tako je on odrastao u palati, a da ga niko nije voleo i obuzdavao. Ko bi se usudio da zaustavlja jednog princa dok krade hranu sa raskošnih stolova i jede ispod njih, proždirući ukradeno divljačkim zalogajima! Njegova braća i sestre bi se na to samo smejali, igrajući se sa njim kao sa kućetom.

Odeću je nosio samo ponekad, obavijajući se umesto njome vencima cveća, i gađajući stražare kamenjem kada bi pokušali da mu priđu. Niko sem njegove majke nije imao nikakvu moć nad njim, a i ona je retko kada pokušavala da zauzda njegovu neposlušnost. Naprotiv.

„Ti si princ”, govorila bi mu strogo kada bi se uzdržavao od sukoba ili ne bi nešto zatražio. „Sve je tvoje. Na tebi je da uzimaš.” A ponekada i: „Hoću ono. Smesta mi to donesi.”

Obično se priča da vilinska deca nisu kao deca smrtnika. Ne treba im mnogo ljubavi. Ne treba im da ih neko noću ušuškava u krevet, već će rado zaspiti i u hladnom ćošku neke balske dvorane, umotani u stolnjak. Ne treba im da ih neko hrani; rado će laptati rosu i krasti hleb i sir iz kuhinje. Ne treba im niko da ih teši, jer retko kada plaču.

Ali iako vilinskoj deci ne treba mnogo ljubavi, vilinskim prinčevima ipak treba neko da ih savetuje.

Bez toga, kada je Kardanu stariji brat predložio da smakne strelom orah sa glave nekog smrtnika, Kardan nije bio dovoljno mudar da to odbije. Navikao je da bude hirovit; i da se ponaša zapovednički.

„Našeg oca uvek oduševi oštro oko streličara”, rekao mu je princ Dain čikajući ga osmejkom. „Ali možda jeste preteško. Bolje je ne pokušavati nego omanuti.”

Kardanu, koji nije mogao da privuče očevu, očajnički priželjkivanu, pažnju, sama pomisao na to bila je veoma privlačna. Nije se uopšte zapitao ko je taj smrtnik i kako se uopšte zadesio na dvoru. Kardan u svakom slučaju nije ni slutio da je taj čovek bio dragan Vala Morena i da će upravnik dvora poludeti od tuge ako taj čovek strada.

A to bi Dainu potom omogućilo da zauzme istaknutiji položaj s desne strane vrhovnog kralja.

„Preteško? Bolje je ne pokušavati? To su reči kukavice”, rekao je Kardan, prepun detinje razmetljivosti. Brat ga je, istini za volju, plašio, ali je njega to činilo još prkosnijim.

Princ Dain se nasmešio. „Daj da bar razmenimo strele. Ako promašiš, možeš reći da je to *moja* strela odletela na pogrešnu stranu.”

Princu Kardanu je ta bratova ljubaznost trebalo da bude sumnjiva, ali ju je toliko retko dobijao da nije umeo da razlikuje istinsku od lažne.

Umesto toga, uzeo je Dainovu strelu i zategao tetivu na luku, ciljajući orah. A onda ga je obuzeo neki neprijatan osećaj. Možda ne pogodi. Možda povredi tog čoveka. Ali ga je istovremeno spopalo neko pakosno likovanje pri samoj pomisli da bi mogao uraditi nešto toliko strašno da otac više ne bi mogao da ga ignoriše. Ako već ne može da privuče pažnju vrhovnog kralja nečim dobrim, možda će je osvojiti nečim zaista, zaista lošim.

Ruka mu je zadrhtala.

Smrtnik ga je posmatrao zacakljenim očima, sleđen od straha. Začaran, naravno. Niko ne bi svojevolejno tako stajao. I upravo je tad i odlučio.

Usiljeno se nasmejavši, Kardan je popustio tetivu dopuštajući da strela ispadne iz luka. „Neću da gađam u ovakvim uslovima”, rekao je, osećajući se šasavo što je odustao. „Ovaj severac što duva mrsi mi kosu. I tera mi je u oči.”

Ali princ Dain je podigao svoj luk i odapeo strelu koju je Kardan razmenio s njim. Pogodila je smrtnika pravo kroz grlo. Stropoštao se gotovo nečujno, još otvorenih očiju, koje su sada zurile uprazno.

Sve se toliko brzo odigralo da Kardan nije stigao ni da vrisne, ni da reaguje. Samo se zablenuo u brata, osećajući kako ga spoznaja zapljuskuje, polagano i jezivo.

„Ah”, rekao je princ Dain sa zadovoljnim osmehom. „Šteta. Izgleda da je *tvoja* strela odletela u pogrešnom pravcu. Možda možeš ocu da se požališ na kosu u očima.”

A kasnije niko nije želeo da sasluša Kardanovu verziju priče, iako jeste negodovao. Dain se za to pobrinuo. Ispričao im je priču o nehajnosti najmlađega princa, o njegovoj

bahatosti, njegovoj streli. Vrhovni kralj nije čak želeo ni da primi Kardana kod sebe.

Iako je Val Moren zatražio da ga pogube, Kardan je za pogibiju tog smrtnika kažnjen onako kako se prinčevi kažnjavaju. Vrhovni kralj je dao da gospu Ašu zaključaju u Kulu zaborava umesto Kardana – Eldredu je laknulo što konačno ima razloga za to, pošto mu je već dozlogrdila, stalno ga opterećujući. Briga o princu Kardanu prepuštena je Balekinu, najstarijem od njegove braće, i najsvirepijem, ali i jedinim spremnim da ga primi kod sebe.

I tako je princ Kardan izašao na loš glas. I nije mu preostalo ništa drugo nego da sebe načini još ozloglašeniim.

Ja, Džud Duarte, vrhovna kraljica Vilindoma u izgnanstvu, provodim većinu svojih prepodneva tako što pratim dnevni program na televiziji, gledajući kulinarska takmičenja, crtaće i reprize neke emisije u kojoj učesnici moraju da ispune izazov tako što gađaju neke kutije i flaše i prosecaju sebi put kroz celu celcatu ribu. Po podne, ako mi brat Hrast dopusti, uvežbavam ga. Uveče obavljam posliće za ovdašnje vile.

Gledam da glavu držim pognutu, kao što je prvobitno verovatno i trebalo da radim. A ako katkad i opsujem Kardana, onda moram da opsujem i sebe, jer sam bila glupača koja je upala u zamku koju mi je on pripremio.

Kao dete sam zamišljala povratak u svet smrtnika. Tarin, Vivi i ja prisećale bismo se kako nam je bilo ovde, sećajući se mirisa tek pokošene trave i benzina, u mislima proživljavajući naše igre šuge po komšijskim stražnjim dvorištima i brćkanja u beličastom hloru letnjih bazena. Sanjala sam ledeni čaj, napravljen od instant-praha, i sladoled od narandže na štapiću. Čeznula sam za svakidašnjim stvarima: mirisom vrelog asfalta, njihovim žica između bandera, televizijskim špicama koje najavljuju reklame.

A sad mi, zaglavljenoj doveka u svetu smrtnika, zemlja vila žestoko nedostaje. Čarolije su ono za čim čeznem, ono što mi nedostaje. Možda mi čak nedostaje da se plašim. Ovako imam osećaj da svaki dan prespavam nemirnim snom, nikada potpuno budna.

Lupkam prstima po ofarbanom drvetu stola za izletnike. Rana je jesen, u Mejnu je već sveže. Kasno popodne sunce šara po travi ispred stambenog kompleksa, dok gledam Hrasta kako se igra s ostalom decom među drvećem koje raste između nas i auto-puta. To su deca iz zgrade, neka su mlađa, a neka starija od njegovih osam godina, sve ih je dovezao isti žuti školski autobus. Igraju se ratovanja bez ikakvog reda i poretka, vijajući se međusobno s prutovima u rukama. Udaraju se, kako deca već i rade, ciljajući oružje umesto protivnika, pa krenu da ciče i cerekaju se kada im se prut polomi. A ja ne mogu da ne primetim da se uče mačevanju na sasvim pogrešan način.

Ali ipak ih gledam. I zato primećujem da se Hrast koristi činima.

Radi to, rekla bih, nesvesno. Šunja se prema drugoj deci, a onda naiđe na deo bez ikakvog zaklona. On ipak nastavlja prema njima, i iako im je tik pred očima, oni kao da ga ne primećuju.

Sve im je bliže i bliže, a deca i dalje ne gledaju u njega. A kada ih zaskoči, vitlajući prutom, oni vrište s potpuno uverljivom iznenađenošću.

Bio je nevidljiv. Koristio se činima. A ja, pod činima zaštitnicama zbog kojih me ne može zavarati, nisam ništa primetila sve dok nije završio s poslom. Ostala deca prosto misle da je lukav ili da je imao sreće. Jedino ja znam koliko je to nepromišljeno bilo.

Čekam da se ostala deca zapute nazad u stanove. Udaljavaju se, jedno po jedno, sve dok na kraju samo moj brat ne ostane. Nisu mi potrebne čarolije, čak ni uz lišće pod nogama, da bih mu se prikrala. Jednim hitrim pokretom

obavijam Hrastu ruku oko vrata i stežem ga dovoljno čvrsto da ga dobro uplašim. A on zabacuje glavu i zamalo me udara po bradi rogovima. Nije loš. Pokušava da se otme mom stisku, ali veoma mlako. Zna da sam to ja, a ja ga ne plašim.

Stežem stisak. Budem li mu dovoljno dugo stezala grlo, onesvestiće se.

Pokušava da progovori, i tad očito počinje da oseća posledice nedostatka vazduha. Zaboravlja šta sam ga obučila i počinje da divlja i napada me, tako što me grebe po rukama i šuta po nogama. A ja se sad osećam užasno. Htela sam samo malo da ga preplašim, dovoljno da mi uzvрати, a ne da ga prestravim.

Puštam ga i on se tetura dalje od mene, dahćući, suznih očiju. „Zašto ovo radiš?” želi da zna. Strelja me optužujućim pogledom.

„Da te podsetim da borba nije igra”, kažem, osećajući se kao da govorim Madokovim glasom, a ne svojim. Ne želim da Hrast odraste poput mene, u besu i strahu. Ali želim da preživi, a mene Madok tome jeste naučio.

A kako da procenim na koji način to pravilno da uradim kad je moje naopako odrastanje jedino što sama znam? Možda su upravo ti delovi koje ja cenim pogrešni? „Šta ćeš sa suparnikom koji zaista želi da te povredi?”

„Ne zanima me”, kaže Hrast. „Ne zanimaju me te stvari. Ne želim da postanem kralj. Ne želim da ikada postanem kralj.”

Nekoliko trenutaka samo tako zurim u njega. Želim da poverujem da laže, ali on, naravno, ne može da laže.

„Mi svoju sudbinu ne možemo uvek da biramo”, kažem.

„Pa vladaj ti, ako ti je već toliko stalo!” kaže. „Ja neću. Nikad.”

Moram da stegnem zube da ne bih vrisnula. „Ne mogu, kao što i sâm znaš, jer sam u izgnanstvu”, podsećam ga.

A on na to topće papcima po tlu. „Pa i ja sam! A jedini razlog zašto sam ovde, u ljudskom svetu, jeste to što tata

želi tu glupu krunu, isto kao što je želiš i ti, i svi ostali. E pa ja je ne želim. Prokleta je.”

„Moć je uvek prokleta”, kažem. „Najgori među nama će učiniti sve samo da bi je se dokopali, a oni koji bi njome najbolje rukovali ne žele da im je drugi nametnu. Ali to ne znači da mogu doveka da izbegavaju svoju dužnost.”

„Ne možeš ti mene da nateraš da budem vrhovni kralj”, kaže, pa se naglo okreće od mene i juri u pravcu naše zgrade.

Sedam na hladnu zemlju, svesna da sam u potpunosti uprskala čitav naš razgovor. Svesna da je Madok bolje podučavao Tarin i mene nego što ja podučavam Hrasta. Svesna da je bilo nadmeno i blesavo od mene što sam mislila da bih mogla da upravljam Kardanom.

Svesna da sam u slavnoj igri prinčeva i kraljica, izbačena sa table.

U stanu, Hrast je preda mnom čvrsto zatvorio vrata svoje sobe. Vivijen, moja sestra vila, stoji u kuhinji i iscerena gleda telefon.

Čim me je primetila, hvata me za ruke i kreće da me vrti i vrti, sve dok mi se ne zavrti u glavi.

„Heder me ponovo voli”, kaže s nezadrživim smehom u glasu.

Heder je bila Vivina devojka ljudskog roda. Dugo je trpela što Vivi krije sopstvenu prošlost. Istrpela je čak i kada je Hrast došao da živi s njima u ovom stanu. Ali kada je otkrila da Vivi nije ljudsko biće i da je upotrebila čarolije na njoj, šutnula ju je i produžila dalje. Ne volim sad što ovo kažem, jer ipak želim da mi sestra bude srećna, a Heder je jeste činila srećnom, ali ona stvarno jeste zaslužila da je ova šutne.

Odvajam se od nje, zbunjeno trepćući. „Šta?”

Vivi maše telefonom preda mnom. „Poslala mi je poruku. Hoće da se vrati. Sve će ponovo biti kao pre.”

Lišće se puzavici ne vraća, razbijeni se orasi ne vraćaju nazad u svoju ljusku, kao što se i devojke na koje su bačene čini ne probude tek tako jednog jutra rešene da se vrate svojim zastrašujućim bivšim partnerima.

„Daj da to pogledam”, kažem, posežući za Vivinim telefonom. Dopušta mi da ga uzmem.

Listam poruke, od kojih je većina upravo od same Vivi, i pritom su pune izvinjavanja, nepromišljenih obećanja i sve očajnijeg i očajnijeg preklinjanja. A Heder, sa svoje strane, uglavnom ćuti i šalje tek pokoju poruku u kojoj piše – „Treba mi još vremena da razmislim”.

Pa onda ovo:

Želim da zaboravim vile. Želim da zaboravim da ti i Hrast niste ljudska bića. Ne želim da se više ovako osećam. Ako te zamolim da učiniš da nekako zaboravim, da li bi to uradila?

Zurim u te reči nekoliko dugih trenutaka, uvlačeći dah.

Jasno mi je zašto je Vivi protumačila poruku tako kako jeste, ali mislim da ju je protumačila pogrešno. Da sam ja to napisala, poslednje što bih poželela bilo bi da Vivi pristane. Želela bih da mi nekako pomogne da shvatim da me Vivi i Hrast ipak vole, pa makar i ne bili ljudska bića. Želela bih da mi Vivi kaže da od pretvaranja da Vilin-svet ne postoji nema nikakve vajde. Želela bih da mi Vivi kaže da je pogrešila i da nikada više neće napraviti istu grešku, šta god bilo.

Da sam ja poslala tu poruku, bila bi to neka vrsta testa. Vraćam telefon Vivi. „Šta ćeš joj reći?”

„Da ću uraditi šta god ona hoće”, kaže moja sestra u zavetu previše dubokom za jednog smrtnika i potpuno zastrašujućem za nekoga ko će tim obećanjem biti vezan.

„Možda ona i ne zna šta hoće”, kažem. Ispašću nelojalna, šta god da uradim. Vivi mi je sestra, ali Heder je ljudsko biće. Obema nešto dugujem.

A Vivi trenutno ne zanima nijedna druga pretpostavka osim one da će sve biti u redu. Upućuje mi jedan širok, opušteni osmeh i uzima jabuku iz korpe s voćem, pa je baca uvis. „Šta je s Hrastom? Besno je uleteo u sobu i zalupio vratima. Hoće li ovako dramiti i kada uđe u pubertet?”

„Ne želi da postane vrhovni kralj”, kažem joj.

„Aaa. To.” Baca pogled prema njegovoj sobi. „A mislila sam da je nešto važno.”

